

V Bruseli 5. decembra 2025
(OR. en)

16065/25

JAI 1806
FREMP 366

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Č. dok. Kom.: COM(2025) 751 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Výročná správa o uplatňovaní Charty základných práv EÚ za rok 2025
Hodnotenie vykonávania stratégie posilnenia uplatňovania Charty základných práv v EÚ

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 751 final.

Príloha: COM(2025) 751 final

V Bruseli 5. 12. 2025
COM(2025) 751 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Výročná správa o uplatňovaní Charty základných práv EÚ za rok 2025

**Hodnotenie vykonávania stratégie posilnenia uplatňovania Charty základných práv
v EÚ**

Výročná správa o uplatňovaní Charty základných práv EÚ za rok 2025

Hodnotenie vykonávania stratégie posilnenia uplatňovania Charty základných práv v EÚ

Obsah

1. Úvod	2
2. Zabezpečenie účinného uplatňovania charty v členských štátoch	4
3. Posilnenie organizácií občianskej spoločnosti, obhajcov práv a odborníkov pracujúcich v oblasti justície.....	10
4. Podpora využívania charty ako kompasu pre inštitúcie EÚ.....	16
5. Posilnenie informovanosti ľudí o ich právach podľa charty	19
6. Záver	21

1. Úvod

V roku 2025 si pripomíname 25. výročie Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“)¹. V charte, ktorá bola vyhlásená 7. decembra 2000 v Nice, sú zakotvené základné práva každého človeka v Európskej únii. Potvrdzujú a spájajú sa v nej občianske a politické práva a hospodárske a sociálne práva a pretavujú sa do kontextu EÚ. V charte sa zdôrazňuje úloha základných práv ako základných hodnôt EÚ, ktoré sú inštitúcie EÚ aj členské štáty EÚ povinné rešpektovať pri uplatňovaní práva EÚ.

V roku 2020 Európska komisia predstavila svoju **stratégiu posilnenia uplatňovania Charty základných práv v EÚ** (ďalej len „stratégia týkajúca sa charty“)², v ktorej uznáva potrebu, aby sa práva a zásady charty stali skutočnosťou pre všetkých. Pri uplatňovaní od roku 2020 do roku 2030 sa stratégia týkajúca sa charty opiera o **účinnú spoluprácu** medzi Komisiou a zainteresovanými stranami, ktoré sú kľúčové na posilnenie vykonávania a uplatňovania základných práv vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi, občianskou spoločnosťou a obhajcami ľudských práv, odborníkmi v oblasti spravodlivosti a inštitúciami EÚ. Stratégia sa zaoberá aj potrebou informovať verejnosť o základných právach a dostupných prostriedkoch nápravy v prípade porušenia základných práv.

V uplynulých rokoch sme sa viac zameriavali na presadzovanie a ochranu základných práv v celej EÚ. Základné práva charty – s jej zložkami ľudskej dôstojnosti, slobôd, rovnosti, solidarity, občianskych práv a spravodlivosti – tvoria nevyhnutnú súčasť právnych predpisov a politík EÚ a odrážajú náš spoločný záväzok k demokratickej a spravodlivej spoločnosti. Počas prvých piatich rokov vykonávania stratégie boli prijaté nové právne predpisy EÚ, v ktorých sa chránia a propagujú konkrétne základné práva³. V týchto právnych predpisoch sa podrobne uvádzajú niektoré povinnosti členských štátov v oblasti základných práv a skupiny zainteresovaných strán, ako sú nezávislé orgány pre základné práva a občianska spoločnosť, ktoré sú poverené podporou uplatňovania charty vykonávaním svojej úlohy pri uplatňovaní príslušného práva EÚ.

Napriek tomu nemožno pokrok v oblasti ochrany základných práv považovať za samozrejmosť⁴. Mechanizmy na ochranu týchto práv musia byť stále funkčné a na všetkých úrovniach je potrebné trvalé úsilie na zabezpečenie a posilnenie ochrany práv uvedených v charte.

Kedy sa charta uplatňuje?

Nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy v roku 2009 nadobudla charta rovnakú právnu hodnotu ako zmluvy⁵, t. j. právo EÚ, na ktorom sú založené právne predpisy a politiky EÚ.

¹ Charta základných práv Európskej únie (Ú. v. EÚ C 326, 26.10.2012, s. 391 – 407).

² [COM\(2020\) 711 final](#).

³ Vrátane [aktu o digitálnych službách](#); [európskeho aktu o slobode médií](#); [smerníc o subjektoch pre rovnaké zaobchádzanie](#); [smernice o boji proti násiliu na ženách a domácomu násiliu](#); [smernice o transparentnosti odmeňovania](#); [návrhu revízie smernice o právach obetí](#) a [návrhu na prepracovanie smernice o materiáli obsahujúcom sexuálne zneužívanie detí](#).

⁴ Pozri správu o právnom štáte 2025, [COM\(2025\) 900 final](#), s. 1; FRA, [správa o základných právach za rok 2025](#), s. 21.

⁵ Článok 6 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ).

Inštitúcie, orgány, úrady a agentúry EÚ musia chartu dodržiavať pri všetkých svojich činnostiach, rovnako ako členské štáty pri vykonávaní práva EÚ⁶.

Členské štáty vykonávajú právo EÚ predovšetkým vtedy, keď:

- vykonávajú právne predpisy EÚ prijímaním vnútroštátnych vykonávacích opatrení,
- prijímajú právne predpisy vo veci, v ktorej sa právom EÚ ukladajú konkrétne povinnosti alebo sa ním umožňuje odchýlka⁷,
- prijímajú osobitné opatrenia, ktoré majú prispieť k dosiahnutiu cieľa aktu EÚ, ak je to v danom akte povolené,
- vykonávajú programy financovania EÚ v súlade s pravidlami EÚ pre financovanie.

Tohtoročná správa o charte je dôležitou príležitosťou na zhodnotenie pokroku pri vykonávaní stratégie týkajúcej sa charty. V správe sa uvádza prehľad opatrení prijatých v rokoch 2020 až 2025 na posilnenie uplatňovania charty na úrovni EÚ a v členských štátoch. Okrem toho sa v nej zdôrazňujú zostávajúce výzvy v tejto oblasti a určuje sa, kde je potrebné ďalšie úsilie, navrhujú sa oblasti na zlepšenie a podporuje sa hlbšia spolupráca medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a ďalšími zainteresovanými stranami pri druhej časti vykonávania stratégie.

Komisia získala údaje pre túto správu prostredníctvom **rôznych cielených konzultácií** a výzvy na predkladanie podkladov⁸. Táto správa vychádza z kvalitatívneho hodnotenia spätnej väzby z konzultácií vrátane cielených online konzultácií s: i) členskými štátmi⁹; ii) kontaktnými miestami pre chartu¹⁰; iii) miestnymi a regionálnymi orgánmi¹¹; iv) Európskou sieťou národných inštitúcií pre ľudské práva (ENNHRI), Európskou sieťou vnútroštátnych orgánov pre otázky rovnosti (Equinet), Európskou sieťou ombudsmanov a ich členmi¹²; v) sudcami a inými odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, poskytovateľmi odbornej justičnej prípravy a ich sieťami¹³; vi) útvarmi Komisie a vii) Agentúrou Európskej únie pre základné práva

⁶ Článok 51 ods. 1 charty.

⁷ Keď členské štáty prijímajú právne predpisy v oblasti, v ktorej EÚ nemá žiadne právomoci a v ktorej neexistuje žiadne právo EÚ, nevykonávajú právo EÚ a charta sa neuplatňuje. Mnohé základné práva zakotvené v charte sú však stanovené aj vo vnútroštátnych ústavách a v judikatúre, ako aj v Európskom dohovore o ľudských právach, ktorého zmluvnými stranami sú všetky členské štáty.

⁸ [Vyjadrite svoj názor – preskúmanie stratégie charty v polovici trvania.](#)

⁹ Odpovede poskytlo 20 zúčastnených členských štátov: AT, BE, BG, CY, DK, FI, FR, DE, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, RO, SK, SI, ES a SE.

¹⁰ Odpovede poskytlo 12 zúčastnených kontaktných miest charty: AT, BE, HR, CY, FI, LV, LT, MT, NL, RO, ES a SE.

¹¹ 51 účastníkov.

¹² 23 účastníkov.

¹³ 112 účastníkov.

(FRA). Prostredníctvom platformy základných práv agentúry FRA¹⁴ sa uskutočnila online konzultácia s občianskou spoločnosťou; ako aj séria konzultačných stretnutí¹⁵.

2. Zabezpečenie účinného uplatňovania charty v členských štátoch

Členské štáty zohrávajú pri vykonávaní a uplatňovaní charty kľúčovú úlohu, keďže vnútroštátne orgány plne uplatňujú základné práva vždy, keď vykonávajú právo EÚ. V stratégii týkajúcej sa charty sa preto Komisia zaviazala **posilniť svoje partnerstvo s členskými štátmi v záujme zabezpečenia účinného vykonávania a uplatňovania charty** tým, že sa bude predchádzať porušovaniu základných práv, podporovať zvyšovanie informovanosti o základných právach, zlepšovať koordinácia a zabezpečovať presadzovanie základných práv.

2.1. Kontaktné miesta pre chartu

S cieľom zabezpečiť účinnú koordináciu a spoluprácu pri uplatňovaní charty veľká väčšina **členských štátov vymenovala národné kontaktné miesto pre chartu**¹⁶. Komisia podporuje ich prácu organizovaním informačných stretnutí a výmenou najlepších postupov online aj osobne a poskytovaním aktuálnych informácií o charte. V záujme ďalšieho posilnenia tohto úsilia bude Komisia organizovať prácu kontaktných miest pre chartu vo forme **siete Komisie**, v ktorej si budú môcť pravidelne vymieňať informácie o vykonávaní a uplatňovaní charty.

Vnútroštátne správne orgány môžu najlepšie určiť, ako by mali byť úlohy kontaktných miest pre chartu organizované, aby sa účinne zlepšila koordinácia základných práv v každom vnútroštátnom kontexte¹⁷. Z konzultácií okrem iného vyplýva, že kontaktné miesta môžu ďalej spolupracovať s orgánmi pre základné práva, občianskou spoločnosťou a miestnymi a regionálnymi orgánmi¹⁸. Komisia preto **vyzýva členské štáty, aby posilnili opatrenia na poskytovanie informácií, zvyšovanie informovanosti a budovanie kapacít v súvislosti s chartou** na vnútroštátnej úrovni, a to aj **podporou činností kontaktných miest pre chartu**

¹⁴ [Občianska spoločnosť a platforma pre základné práva](#). Celkovo bolo prijatých 101 odpovedí. Konzultácia bola distribuovaná prostredníctvom platformy agentúry FRA pre základné práva. Platformu tvorí viac ako 1 000 organizácií občianskej spoločnosti, odborových zväzov, náboženských spoločností, odborníkov zastupujúcich akademickú obec a výskumných inštitúcií a jednotlivých obhajcov ľudských práv.

¹⁵ S pracovnou skupinou Rady pre základné práva, občianske práva a voľný pohyb osôb; Výborom Európskeho parlamentu pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci; komisiou Európskeho výboru regiónov pre občianstvo, riadenie, inštitucionálne a vonkajšie záležitosti; skupinou *ad hoc* Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru Základné práva a právny štát, a Úradom vysokého komisára OSN pre ľudské práva.

¹⁶ Konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 2.

¹⁷ Úlohy kontaktných miest sú rôznorodé a zahŕňajú výmenu informácií a najlepších postupov týkajúcich sa charty (92 %), poskytovanie alebo koordináciu školení o charte (58 %), pomoc orgánom pri posudzovaní vplyvu právnych predpisov a politik na základné práva (25 %), organizovanie podujatí týkajúcich sa charty, činnosti súvisiace s financovaním EÚ a podávanie správ o charte Komisii a agentúre FRA; konzultácie s kontaktnými miestami pre chartu, otázka č. 2; konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 3. Hlavnými problémami sú nedostatok času v dôsledku iných pracovných úloh (83 %), široký rozsah potenciálnych úloh (83 %) a nejasné usmernenia zo strany Komisie (67 %); konzultácie s kontaktnými miestami pre chartu, otázka č. 7; konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 6.

¹⁸ Väčšina úloh kontaktných miest sa vykonáva v rámci vlád (67 %), s EÚ (33 %), občianskou spoločnosťou (25 %) a inštitúciami NHRI, subjektmi pre rovnaké zaobchádzanie a ombudsmanni (17 %); konzultácia s kontaktnými miestami pre chartu, otázka č. 5.

a zapojením občianskej spoločnosti a národných inštitúcií pre ľudské práva (NHRI) do tejto činnosti.

2.2. Podpora odbornej prípravy o charte

V stratégii týkajúcej sa charty sa členské štáty vyzývajú, aby propagovali používanie charty a zvyšovanie informovanosti o nej prostredníctvom vypracovania **usmernení a odbornej prípravy pre vnútroštátne, regionálne a miestne orgány verejnej správy a výmeny najlepších postupov**¹⁹, ako aj podporovaním vzájomného učenia sa o charte. Hoci polovica členských štátov zorganizovala špecializovanú odbornú prípravu o charte²⁰, je potrebná cielenejšia odborná príprava, aby sa zabezpečilo, že príslušné orgány budú mať dostatočné znalosti o základných právach²¹. Komisia bude ďalej podporovať toto úsilie **spustením programu vzájomného učenia sa o charte s cieľom pomôcť vnútroštátnym zainteresovaným stranám pri vykonávaní a uplatňovaní charty** prostredníctvom partnerských výmen, seminárov a nadnárodnej výmeny najlepších postupov.

Agentúra FRA podporuje uplatňovanie charty na vnútroštátnej úrovni prostredníctvom zberu a analýzy údajov, a to aj vo svojich **správach o základných právach** a v databáze **Charterpedia**²². S cieľom umožniť výmenu najlepších postupov týkajúcich sa charty organizuje agentúra FRA a Komisia od roku 2023 **každoročné online podujatie CharterXchange**, na ktorom sa stretávajú odborníci z praxe a ďalší zainteresovaní účastníci vrátane vnútroštátnych správnych orgánov s cieľom vymieňať si skúsenosti a diskutovať o výzvach a príležitostiach súvisiacich s uplatňovaním charty²³.

Komisia a agentúra FRA **vypracovali programy a materiály odbornej prípravy o charte a budú naďalej zvyšovať informovanosť o existujúcich materiáloch**, informáciách a nástrojoch. Členské štáty sa ďalej vyzývajú, aby vypracovali informačné a vzdelávacie materiály o charte vo svojich národných jazykoch, a to aj prekladom nástrojov agentúry FRA týkajúcich sa charty a ich prispôbením vnútroštátnemu kontextu, ak je to relevantné.

2.3. Rozšírenie využívania posúdení vplyvu na základné práva na vnútroštátnej úrovni

¹⁹ 16 členských štátov sa podelilo o najlepšie postupy pri uplatňovaní charty na Európskom portáli elektronickej justície ([Osvedčené postupy členských krajín týkajúce sa charty](#)). 58 % členských štátov, ktoré poskytli odpovede, uviedlo, že aktualizovali portál (konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 10) a 23 poskytlo informácie o tom, kde sa možno domáhať nápravy v prípade porušenia základných práv ([Vnútroštátne súdy a iné mimosúdne orgány](#)).

²⁰ 53 % členských štátov, ktoré poskytli odpovede; konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 9. Keďže sa na konzultácii zúčastnilo len 20 členských štátov, výsledky sú naďalej len orientačné.

²¹ Konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 25.

²² Príspevok FRA, s. 3 – 4, s odkazom na databázu [Charterpedia](#) a [správu o základných právach z roku 2025](#). [Charterpedia](#) obsahuje články charty dostupné vo všetkých jazykoch EÚ, judikatúru a odkazy na právne predpisy dostupné v angličtine a v štátnom jazyku príslušnej krajiny. [Príručka charty](#), [príručka pre školiteľov](#) a [kurzy elektronického učenia sa](#) sú k dispozícii vo všetkých jazykoch okrem írčiny a maltčiny. Pozri časti [Materiály a zdroje FRA o charte](#), [Prehľad jednotlivých krajín o uplatňovaní charty](#).

²³ Napr. [2. ročník iniciatívy EU CharterXchange](#), [3. ročník iniciatívy EU CharterXchange](#).

V stratégii týkajúcej sa charty boli členské štáty vyzvané, **aby využívali postupy posudzovania vplyvu a legislatívneho preskúmania** na zabezpečenie toho, aby boli iniciatívy na vykonávanie práva EÚ v súlade s chartou²⁴. Niektoré členské štáty vypracovali usmernenia a využívajú poradné orgány a verejné konzultácie na pomoc pri uplatňovaní charty, pričom ministerstvá a parlamentné orgány majú takisto ústrednú úlohu pri dohľade a preskúmaní súladu legislatívnych návrhov s chartou²⁵. Z výskumu agentúry FRA zároveň vyplýva, že posúdenia vplyvu legislatívnych návrhov na základné práva²⁶ sa nevykonávajú systematicky a hodnotenia *ex post* sú skôr výnimkou ako pravidlom. To naznačuje potrebu naďalej podporovať vnútroštátne orgány pri posudzovaní vplyvu, ktoré môžu mať vnútroštátne právne predpisy transponujúce záväzky EÚ na základné práva, ak by transpozičné opatrenia mohli mať významný vplyv na práva vyplývajúce z charty. Komisia vyzýva kontaktné miesta charty, aby tvorcom politik na vnútroštátnej a miestnej úrovni poskytovali príslušné nástroje a informácie, ktoré im pomôžu pri vykonávaní takýchto posúdení vplyvu.

2.4. Úloha miestnych a regionálnych orgánov

Chartu využívajú miestne a regionálne orgány²⁷ a **rámec agentúry FRA Ľudské práva v mestách**²⁸ sa považuje za užitočný pri vypracúvaní akčných plánov a sietí založených na základných právach²⁹. V rámci projektu inštitútu **RIGHTSCITIES**³⁰ financovaného z programu **Občania, rovnosť, práva a hodnoty (CERV)** sa vypracúvajú nástroje špecializovanej odbornej prípravy. Od roku 2021 Komisia pomáha miestnym a regionálnym orgánom propagovať chartu prostredníctvom **výzvy na vytváranie partnerstiev medzi mestami** v rámci programu CERV³¹. Partnerstvá medzi mestami vytvárajú príležitosti na spoluprácu medzi obcami v rôznych krajinách a umožňujú miestnym orgánom cez optiku

²⁴ 79 % členských štátov, ktoré poskytli odpovede, uvádza, že na zabezpečenie súladu s chartou využívajú posúdenia vplyvu a legislatívne preskúmanie (konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 7).

²⁵ 37 % členských štátov, ktoré poskytli odpovede, vydalo usmernenia pre orgány o posudzovaní vplyvov na chartu pri transpozícii a vykonávaní právnych predpisov EÚ; konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 7. Úlohu národných parlamentov uvádzajú DE, FI, HU, IE a ES; konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 8. V 53 % týchto členských štátov bola vnútroštátnym a miestnym alebo regionálnym orgánom poskytnutá špecializovaná odborná príprava.

²⁶ Posúdenie vplyvu na ľudské práva zahŕňa 1. posúdenie vplyvu *ex ante* (posúdenie možných vplyvov právnych predpisov); 2. právne preskúmanie (posúdenie legislatívneho návrhu z hľadiska noriem základných práv) a 3. hodnotenia *ex post* (retrospektívne hodnotenia vplyvu právnych predpisov na základné práva po ich vykonaní); FRA 2025, *Better legislation: Human rights impact assessments in lawmaking* (Lepšie právne predpisy: posudzovanie vplyvu na ľudské práva pri tvorbe právnych predpisov).

²⁷ Niektoré z miestnych a regionálnych orgánov, ktoré poskytli odpovede, využívajú chartu pri tvorbe politik a rozhodovaní (33 %), pri financovaní EÚ (33 %) a na zvyšovanie informovanosti (25 %); konzultácie s miestnymi a regionálnymi orgánmi, otázka č. 6. Za oblasti politiky, v ktorých môžu chartu využívať najúčinnejšie, označujú rovnosť a nediskrimináciu (80 %), bývanie, zdravie, vzdelávanie, sociálnu ochranu a podporu zraniteľných skupín (59 %), ochranu osobných údajov (49 %) a miestnu demokraciu (57 %); konzultácie s miestnymi a regionálnymi orgánmi, otázka č. 11. 52,94 % respondentov pochádzala z Poľska, čo ovplyvňuje presvedčivosť tejto konzultácie.

²⁸ [Ľudské práva v mestách v EÚ: rámec na posilnenie práv na miestnej úrovni](#). Tento rámec pozná 41 % respondentov.

²⁹ Konzultácie s miestnymi a regionálnymi orgánmi, otázka č. 10.

³⁰ [RIGHTSCITIES – Inštitút Raoula Wallenberga pre ľudské práva a humanitárne právo. RIGHTSCITIES – LBI für Grund- und Menschenrechte](#).

³¹ Zo 400 financovaných projektov v rokoch 2021 až 2025 sa približne v 10 % odkazuje na chartu.

charty riešiť spoločné problémy. Projekty sa zameriavali napríklad na nediskrimináciu, začlenenie, demokratickú účasť, rodovú rovnosť a práva osôb patriacich k menšinám.

Sú však potrebné ďalšie informácie o pridanej hodnote charty v porovnaní s ostatnými nástrojmi v oblasti ľudských práv a o tom, kedy sa uplatňuje na miestnej úrovni³². Z konzultácií vyplýva, že je potrebná ďalšia praktická podpora, ako napríklad prispôbená odborná príprava, zvyšovanie informovanosti a financovanie³³. Komisia preto **vyzýva členské štáty, aby podporili miestne a regionálne orgány pri uplatňovaní charty**, napríklad na základe materiálov vypracovaných v rámci projektu inštitútu RIGHTSCITIES.

2.5. Prevencia, monitorovanie a presadzovanie

Podľa práva EÚ sú za správne uplatňovanie práva EÚ zodpovedné najmä vnútroštátne orgány. Vnútroštátne súdy zohrávajú kľúčovú úlohu pri presadzovaní charty uplatňovaním a výkladom práva EÚ vo vnútroštátnom právnom poriadku. Mechanizmom prejudiciálneho konania sa vytvára mechanizmus dialógu medzi Súdnyim dvorom Európskej únie a vnútroštátnymi súdmi s cieľom zabezpečiť jednotný výklad práva EÚ vrátane charty.

V stratégii týkajúcej sa charty Komisia zdôraznila význam nepretržitého **dialógu s členskými štátmi s cieľom brániť porušovaniu základných práv**³⁴. Takýto dialóg prebieha najmä v pracovných skupinách zameraných na konkrétne politiky³⁵ a prostredníctvom aktivít vzájomného učenia sa³⁶. Komisia zároveň potvrdila svoj záväzok **monitorovať uplatňovanie charty a súvisiacich právnych predpisov EÚ** a pozorne sledovať prípady, keď členský štát pri uplatňovaní práva EÚ vykazuje systémové zlyhanie pri uplatňovaní charty³⁷. V uplynulých rokoch Komisia začala postupy v prípade nesplnenia povinnosti³⁸ v súvislosti s dodržiavaním

³² Konzultácie s miestnymi a regionálnymi orgánmi, otázky č. 15 a 21. 47 % respondentov nepodniká žiadne iniciatívy na zvýšenie využívania charty z vlastnej právomoci a 33 % o takýchto iniciatívach nevie; konzultácie s miestnymi a regionálnymi orgánmi, otázka č. 12.

³³ Konzultácie s miestnymi a regionálnymi orgánmi, otázky č. 21 a 22. Až 75 % orgánov, ktoré poskytli odpovede, sa nezúčastnilo na odbornej príprave o charte (otázka č. 7) a 26 % považuje dostupné možnosti odbornej prípravy za nedostatočné alebo nevie, či sú dostatočné (55 %) (otázka č. 8).

³⁴ Komisia takisto poskytla odbornú prípravu o základných právach centrálnym sieťovým orgánom SOLVIT.

³⁵ Napríklad skupina na vysokej úrovni pre boj proti rasizmu, xenofóbii a iným formám neznášanlivosti, ktorá pomáha členským štátom vykonávať rámcové rozhodnutie Rady 2008/913/SVV; skupina expertov, ktorá pomáha členským štátom transponovať a vykonávať smernicu (EÚ) 2019/1937 o ochrane osôb, ktoré oznamujú porušenie práva Únie; sieť EÚ pre práva dieťaťa, ktorá poskytuje platformu pre dialóg o vykonávaní stratégie EÚ v oblasti práv dieťaťa a odporúčania Komisie o integrovaných systémoch ochrany detí; sieť na predchádzanie rodovo podmienenému násiliu a domácemu násiliu; skupina na vysokej úrovni pre nediskrimináciu, rovnosť a rozmanitosť, ktorá podporuje úsilie v boji proti diskriminácii a propaguje rovnosť a rozmanitosť; Európska sieť právnych expertov v oblasti rodovej rovnosti a nediskriminácie, ktorá poskytuje informácie o dodržiavaní smerníc o rovnosti.

³⁶ Napríklad program vzájomného učenia sa v oblasti rodovej rovnosti, partnerské iniciatívy v oblasti boja proti nenávisťným prejavom a trestným činom z nenávisti a platforma EÚ pre participáciu detí.

³⁷ V súlade so zásadou subsidiarity Komisia vo všeobecnosti nezasahuje v jednotlivých prípadoch týkajúcich sa porušenia základných práv, ktoré musia riešiť vnútroštátne orgány a súdy v súlade s vnútroštátnymi prostriedkami nápravy. Zasiahne len vtedy, ak existujú prvky, ktoré poukazujú na existenciu ustanovení alebo systematických postupov, ktoré porušujú povinnosti vyplývajúce z práva Únie. Pozri aj bod 5: Posilnenie informovanosti ľudí o ich právach podľa charty.

³⁸ [Prípady nesplnenia povinnosti v EÚ – prípady nesplnenia povinnosti, transpozícia smerníc a dialóg v rámci projektu EU Pilot](#). Pozri napríklad [vec C-204/21, Komisia/Polsko \(nezávislosť a súkromie sudcov\)](#), [vec C-808/21, Komisia/Česká republika \(sloboda zhromažďovania a združovania\)](#), [vec C-769/22, Komisia/Maďarsko \(ľudská dôstojnosť, ochrana osobných údajov a rešpektovanie súkromného](#)

konkrétnych práv uvedených v Charte, ako je napríklad právo na účinný prostriedok nápravy, ochrana osobných údajov, rešpektovanie súkromného a rodinného života, právo na slobodu pokojného zhromažďovania, sloboda združovania, nediskriminácia na základe štátnej príslušnosti, pohlavia alebo sexuálnej orientácie, rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, sloboda prejavu a pluralita médií, právo na ochranu dôvernosti komunikácie medzi advokátom a jeho klientom a prezumpcia nevinu.

Komisia od roku 2021 predkladá **výročné správy o uplatňovaní charty**, v ktorých sa zaoberá vplyvom charty v jednotlivých oblastiach politiky³⁹. Stratégia týkajúca sa charty a výročné správy o jej uplatňovaní sú súčasťou širšieho úsilia na úrovni EÚ o posilnenie základných hodnôt vrátane dodržiavania ľudských práv, právneho štátu, demokracie a rovnosti. Patria sem aj výročné správy o právnom štáte⁴⁰, akčný plán pre európsku demokraciu, balík opatrení v oblasti obrany demokracie⁴¹, správy o občianstve EÚ⁴², Európsky štít na obranu demokracie⁴³, stratégia pre občiansku spoločnosť⁴⁴ a stratégie na riešenie potrieb konkrétnych skupín držiteľov práv⁴⁵.

Komisia pri vypracúvaní výročných správ o uplatňovaní charty spolupracuje s ostatnými inštitúciami EÚ a agentúrami, najmä s agentúrou FRA, od ktorých získava informácie a údaje do správ, a uskutočňuje rozsiahle konzultácie so zainteresovanými stranami⁴⁶. **Správy o uplatňovaní charty sú cenným nástrojom na zdôraznenie významu základných práv v rôznych politikách** a zároveň slúžia ako upozornenie na široký rozsah pôsobnosti a uplatniteľnosť charty. Správy sa považujú za užitočné aj pre občiansku spoločnosť a súdnicstvo⁴⁷, pretože poskytujú pravidelné súhrnné informácie o príslušnom práve EÚ, usmerňujú advokačné aktivity na podporu základných práv a vo všeobecnosti sa v nich kladie dôraz na uznanie existujúcich výziev⁴⁸. Zainteresované strany však vyzvali na zlepšenie využívania správ ako monitorovacích nástrojov, najmä tým, že navrhli zamerať sa na ochranu konkrétnych práv charty a zahrnúť odkazy na súdne rozhodnutia.

a rodinného života, sloboda prejavu a právo na informácie, nediskriminácia), [vec C-92/23](#), Komisia/Maďarsko (právo poskytovať mediálne služby na rozhlasovej frekvencii), [vec C-829/24](#), Komisia/Maďarsko (ochrana pred zahraničným politickým zasahovaním) a [vec C-57/25](#), Komisia/Estónsko (účinný prostriedok nápravy).

³⁹ [Boli vydané štyri výročné správy o uplatňovaní charty](#), ktoré sa zameriavajú na základné práva v digitálnom veku, prosperujúci občiansky priestor, účinnú právnu ochranu a prístup k spravodlivosti a financovanie základných práv.

⁴⁰ [Správa o právnom štáte 2025](#). Monitorovanie zahŕňa aj otázky, ako je nezávislosť súdnicstva a podporný rámec pre občiansky priestor, ktoré sa priamo týkajú uplatňovania základných práv.

⁴¹ Vráťane [JOIN\(2025\) 791 final](#) a [COM\(2025\) 790 final](#).

⁴² [Správy o občianstve EÚ](#).

⁴³ [JOIN\(2025\) 791 final](#).

⁴⁴ [COM\(2025\) 790 final](#).

⁴⁵ Ako napríklad [Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa](#). Pokiaľ ide o stratégie Únie v oblasti rovnosti, pozri poznámku pod čiarou č. 107.

⁴⁶ Informácie o zainteresovaných stranách, s ktorými sa vykonávali konzultácie na účely tejto správy, sú uvedené v kapitole 1.

⁴⁷ Konzultácie s občianskou spoločnosťou, otázka č. 19. O správach vie 68,32 % respondentov; konzultácie s odborníkmi v oblasti spravodlivosti, otázka č. 19. O správach vie 72,22 % respondentov.

⁴⁸ Podľa siete ENNHRI sa vďaka tomu, že Komisia venovala pozornosť zhromažďovaniu informácií od kľúčových zainteresovaných strán na účely výročnej správy o charte, zvýšilo uznanie významu a potrieb zainteresovaných strán na úrovni EÚ. Príspevok siete ENNHRI ku konzultáciám s inštitúciami NHRI, s. 5.

Komisia bude hľadať spôsoby, ako ešte lepšie vypracúvať správy o uplatňovaní charty, aby mohla poskytovať podrobnejší prehľad o hlavnom vývoji pri uplatňovaní konkrétnych práv charty súvisiacich s vybratou témou, ako aj o príslušných súdnych rozhodnutiach. Komisia podloží svoje zistenia príslušnými údajmi, ak sú k dispozícii, z Eurostatu a iných relevantných zdrojov. Vypracuje štúdiu uskutočniteľnosti s cieľom analyzovať ďalšie možnosti posilnenia monitorovania základných práv v kontexte výročných tematických správ o uplatňovaní charty. O týchto aspektoch sa bude diskutovať aj v rámci novej platformy občianskej spoločnosti, ktorá bude zriadená v roku 2026⁴⁹.

Z konzultácií vyplýva, že **opatrenia na vnútroštátnej úrovni v nadväznosti na správy o uplatňovaní charty** sú naďalej obmedzené⁵⁰. Komisia preto **vyzýva členské štáty, aby zvýšili svoje úsilie v nadväznosti na správy o uplatňovaní charty,** najmä pri organizovaní podujatí s príslušnými skupinami zainteresovaných strán na diskusiu o téme výročnej správy vo vnútroštátnom kontexte.

Komisia rovnako vyzvala Európsky parlament a Radu, aby zorganizovali vecné diskusie v nadväznosti na správy o uplatňovaní charty. V roku 2021 Rada prijala **závery Rady o posilnení uplatňovania charty,** v ktorých sa podrobne uvádzajú opatrenia, ktoré by členské štáty mohli prijať na podporu vykonávania stratégie⁵¹. Každoročne vyzýva Komisiu, aby členským štátom predložila zistenia správy o charte a prijala závery Rady k téme správy s ďalšími odporúčaniami⁵².

Komisia v stratégii takisto vyzvala Európsky parlament a národné parlamenty, aby rozvíjali **medziparlamentnú spoluprácu v oblasti uplatňovania charty.** Opätovne vyzýva Európsky parlament, aby zapojil národné parlamenty do posilnenia uplatňovania charty, a to aj zorganizovaním **medziparlamentného koordinačného stretnutia o uplatňovaní charty.** Komisia je pripravená podporiť prípravu tejto iniciatívy.

2.6. Zabezpečenie ochrany hodnôt charty prostredníctvom fondov EÚ

Na realizáciu politik EÚ je kľúčové financovanie z prostriedkov EÚ. S cieľom zabezpečiť, aby bolo čerpanie fondov EÚ v súlade s chartou, obsahuje nariadenie o spoločných ustanoveniach (NSU)⁵³ **horizontálnu „základnú podmienku“ účinného uplatňovania a vykonávania**

⁴⁹ [COM\(2025\) 790 final.](#)

⁵⁰ 37 % členských štátov, ktoré poskytli odpovede, uvádza, že zorganizovali nadväzujúce opatrenia; konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 11. Niektoré zaslali správu na vedomie zodpovednému ministrovi (HU) alebo ministerstvám a inštitúciám NHRI (LU, ES). V BG sa zistenia stali podkladom pre rozvoj budúcich vzdelávacích aktivít v oblasti justície. PL a PT zorganizovali nadväzujúce podujatia. Pozri aj konzultácie s inštitúciami NHRI, subjektmi pre rovnaké zaobchádzanie a ombudsmanmi, otázka č. 27.

⁵¹ [Závery Rady o posilnení uplatňovania Charty základných práv v Európskej únii.](#)

⁵² [Závery Rady o posilnení postavenia v digitálnej oblasti s cieľom chrániť a presadzovať základné práva v digitálnom veku; závery Rady o uplatňovaní Charty základných práv EÚ; úloha občianskeho priestoru pri ochrane a podpore základných práv v EÚ; závery Rady o uplatňovaní Charty základných práv EÚ: podpora dôvery prostredníctvom účinnej právnej ochrany a prístupu k spravodlivosti; závery Rady o uplatňovaní Charty základných práv EÚ: financovanie podpory, ochrany a presadzovania základných práv.](#)

⁵³ [Nariadenie \(EÚ\) 2021/1060.](#)

charty⁵⁴. Horizontálnou základnou podmienkou charty sa vyžaduje, aby členské štáty zaviedli opatrenia na zabezpečenie súladu programov podporovaných z fondov NSU s chartou vo všetkých fázach programovania a vykonávania. Odporúča sa im, aby do týchto opatrení zapojili organizácie občianskej spoločnosti, ako sú nezávislé orgány pre základné práva. Od členských štátov sa takisto vyžaduje, aby monitorovacím výborom zaviedli mechanizmy podávania správ o prípadoch nesúladu operácií s chartou a sťažností týkajúcich sa charty.

Komisia bude naďalej monitorovať, či sa horizontálna základná podmienka charty plní počas celého programového obdobia, a podľa potreby prijme potrebné opatrenia na zabezpečenie jej dodržiavania⁵⁵. Z konzultácií však vyplýva potreba väčšieho množstva informácií a usmernení, ktoré by celoštátnym a regionálnym orgánom spravujúcim finančné prostriedky EÚ pomohli uplatňovať chartu, napríklad poskytovaním usmernení prostredníctvom modulov odbornej prípravy, budovaním kapacít alebo výmenou najlepších postupov⁵⁶. V súlade so záväzkom prijatým v stratégii týkajúcej sa charty bolo takéto usmernenie uverejnené vo forme **príručky, ktorá má usmerňovať celoštátne a regionálne orgány a subjekty pri zabezpečovaní súdržného a účinného vykonávania horizontálnej základnej podmienky charty**⁵⁷. Komisia preloží príručku do úradných jazykov EÚ, aby sa zabezpečila jej dostupnosť pre zainteresované strany v jednotlivých štátoch. Komisia takisto preskúma, či sú v rámci nasledujúceho VFR potrebné ďalšie opatrenia, ako napríklad činnosti na budovanie kapacít alebo výmena najlepších postupov.

Návrh nasledujúceho VFR predložený Komisiou obsahuje silné záruky a stimuly, ktoré zabezpečia, že pri financovaní z prostriedkov EÚ sa bude rešpektovať charta a zásada právneho štátu⁵⁸. Podmienkou finančnej podpory je dodržiavanie zásad právneho štátu a charty. Na účely schválenia svojich národných a regionálnych plánov budú musieť členské štáty preukázať, že majú zavedené primerané mechanizmy na zabezpečenie dodržiavania zásady právneho štátu a horizontálnej základnej podmienky charty počas celého obdobia implementácie finančných prostriedkov.

3. Posilnenie organizácií občianskej spoločnosti, obhajcov práv a odborníkov pracujúcich v oblasti justície

3.1. Občianska spoločnosť

V stratégii týkajúcej sa charty sa zdôrazňuje nenahraditeľný prínos organizácií občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv k zabezpečeniu toho, aby základné práva mohli využívať každý. Komisia v stratégii vyzvala **členské štáty, aby podporovali priaznivé**

⁵⁴ Horizontálna základná podmienka o „účinnom uplatňovaní a implementácii Charty základných práv Európskej únie“ je stanovená v prílohe III k NSU. Okrem horizontálnej základnej podmienky charty obsahuje nariadenie NSU v článku 9 horizontálne princípy, v ktorých sa vyžaduje dodržiavanie základných práv a súlad s chartou zo strany Komisie a členských štátov pri implementácii finančných prostriedkov.

⁵⁵ Viac informácií o mechanizmoch a postupoch na monitorovanie plnenia horizontálnej základnej podmienky charty sa nachádza v stratégii týkajúcej sa charty, s. 9, a v [správe o charte z roku 2024](#), s. 21 až 22.

⁵⁶ Konzultácie s členskými štátmi, otázky č. 15 a 16.

⁵⁷ [Príručka o základných právach pri financovaní z prostriedkov EÚ](#).

⁵⁸ COM(2025) 46, s. 12.

a bezpečné prostredie pre organizácie občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv vo svojej krajine, a to aj na miestnej úrovni⁵⁹.

Komisia venovala **správu o charte z roku 2022 prosperujúcemu občianskemu priestoru**⁶⁰ a opísala v nej úlohu organizácií občianskej spoločnosti, obhajcov ľudských práv, inštitúcií NHRI, subjektov pre rovnaké zaobchádzanie a ombudsmanov pri podpore uplatňovania charty, zmapovala opatrenia prijaté na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni na ich ochranu, podporu a posilnenie ich postavenia a identifikovala výzvy, nedostatky a oblasti, ktoré je potrebné v tejto súvislosti zlepšiť. V správe sa konštatovalo **d’alšie zužovanie občianskeho priestoru v celej EÚ**⁶¹, pričom organizácie občianskej spoločnosti, obhajcovia ľudských práv a ich členovia hlásili hrozby a obťažovanie⁶².

V nadväznosti na správu o charte z roku 2022 Komisia zorganizovala sériu seminárov o opatreniach potrebných na d’alšie posilnenie, ochranu a podporu občianskej spoločnosti, ktorá bola ukončená podujatím na vysokej úrovni v novembri 2023⁶³. V záverečnej správe⁶⁴ sa odporúča, aby sa členské štáty a inštitúcie EÚ zaviazali chrániť, presadzovať a podporovať občiansky priestor v EÚ. Tieto závery boli podkladom pre **odporúčanie Komisie z roku 2023 týkajúce sa podpory angažovanosti a účinnej účasti občanov a organizácií občianskej spoločnosti na procesoch tvorby verejných politík**⁶⁵. V súlade s týmto odporúčaním Komisia vyvinula nástroje na zapojenie občanov do tvorby politík, najmä európske panelové diskusie občanov, ktoré by mohli inšpirovať celoštátne a miestne samosprávy k vytvoreniu vlastných stratégií zapojenia občanov. V roku 2024 Komisia prijala aj **dve smernice o minimálnych normách pre fungovanie subjektov pre rovnaké zaobchádzanie** s cieľom zlepšiť ich účinnosť a zaručiť ich nezávislosť⁶⁶.

Na základe týchto iniciatív a v reakcii na výzvy občianskej spoločnosti Komisia 12. novembra 2025 prijala **stratégiu EÚ pre občiansku spoločnosť**⁶⁷. V stratégii sa zavádza rámec na podporu spolupráce s organizáciami občianskej spoločnosti a na ochranu, podporu a zabezpečenie udržateľného a transparentného financovania organizácií občianskej spoločnosti na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Komisia zriadi **platformu občianskej spoločnosti** s cieľom zintenzívniť spoluprácu s organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré sa zaoberajú základnými právami a inými hodnotovými politikami EÚ. Komisia takisto vyzýva členské

⁵⁹ Členské štáty uvádzajú, že zaviedli politiky občianskej spoločnosti, a odkazujú na vnútroštátne možnosti financovania a právne predpisy na ochranu slobody združovania a prejavu. Konzultácie s členskými štátmi, otázka č. 17.

⁶⁰ [COM\(2022\) 716](#), s. 7 – 12. Aj [správa o právnom štáte 2025](#), s. 29 – 30.

⁶¹ [Občianska spoločnosť | Agentúra Európskej únie pre základné práva](#), [Občiansky priestor | OECD](#), [monitor občianskeho priestoru Civicus](#), [občianske fórum](#). Aj [správa o právnom štáte 2025](#), s. 30.

⁶² [FRA, Protecting civil society – Update 2023 \(Ochrana občianskej spoločnosti – aktualizácia z roku 2023\)](#), s. 3; [COM\(2022\) 716](#), s. 13.

⁶³ [A thriving civic space for upholding fundamental rights in the EU: a framework for future action](#).

⁶⁴ [Final Report - A thriving civic space for upholding fundamental rights in the EU | \(Záverečná správa – prosperujúci občiansky priestor na presadzovanie základných práv v EÚ\)](#) [Európska komisia](#).

⁶⁵ [Odporúčanie Komisie \(EÚ\) 2023/2836](#).

⁶⁶ [Smernica Rady \(EÚ\) 2024/1499](#) a [smernica \(EÚ\) 2024/1500](#).

⁶⁷ [COM\(2025\) 790 final](#).

štáty, aby **zapojili občiansku spoločnosť do činností súvisiacich s chartou na vnútroštátnej úrovni** s cieľom zabezpečiť výmenu informácií a vzájomné budovanie kapacít⁶⁸.

Komisia sa takisto zaviazala podporovať priaznivé prostredie pre občiansku spoločnosť, najmä prostredníctvom **financovania z programu CERV**⁶⁹. V rokoch 2022 až 2025 bolo aktérom, ktorí prispievajú k uplatňovaniu hodnôt zakotvených v článku 2 ZEÚ a v charte, poskytnutých viac ako 1,3 miliardy EUR⁷⁰.

V júli 2025 Komisia prijala **návrh nového programu financovania AgoraEU**, ktorý má pokračovať vo financovaní podpory a ochrany základných práv prostredníctvom jeho časti Demokracia, občania, rovnosť, práva a hodnoty (CERV+) v rokoch 2028 až 2034⁷¹. V rámci nového VFR bude Európska únia v spolupráci s vnútroštátnymi rozpočtami a ako doplnok k ďalšiemu úsiliu na európskej a vnútroštátnej úrovni podporovať občiansku spoločnosť pri presadzovaní uplatňovania charty, a to aj prostredníctvom navrhovaného programu AgoraEU a programu Spravodlivosť⁷² po jeho prijatí.

Komisia napokon vyzvala **siete občianskej spoločnosti**⁷³, aby **posilnili svoje úsilie o budovanie kapacít spoluprácou v oblasti odbornej prípravy o charte a výmenou postupov**, pričom by mali vychádzať z podpory a nástrojov, ktoré vypracovala Komisia a agentúra FRA⁷⁴. Uviedla, že organizácie občianskej spoločnosti, obhajcovia ľudských práv a inštitúcie NHRI, subjekty pre rovnaké zaobchádzanie a ombudsmani majú dobré predpoklady na výmenu informácií a pomoc ľuďom pri prístupe k súdnej ochrane v prípade porušenia ich základných práv⁷⁵. **K účinnému presadzovaniu základných práv môžu prispieť najmä účinná súdna ochrana a strategické súdne spory**, a preto Komisia financovala niekoľko

⁶⁸ Z konzultovaných organizácií občianskej spoločnosti 70 % nevedelo o opatreniach na posilnenie občianskej spoločnosti, ktoré prijali vnútroštátne, regionálne alebo miestne orgány. Niekoľko z nich poukázalo na vlády, ktoré aktívne zastrážujú občiansku spoločnosť. Vo všeobecnosti vnímali medzeru medzi stratégiami a konkrétnymi opatreniami prijatými ich členskými štátmi. Konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti, otázka č. 8. Vnútroštátne politiky na posilnenie občianskeho priestoru pozri v časti [Občiansky priestor | OECD](#).

⁶⁹ Pozri [viac informácií o programe; správu o charte z roku 2024](#), s. 5 – 9; [SWD/2025/133](#).

⁷⁰ [Program Občania, rovnosť, práva a hodnoty – Vykonávanie – Európska komisia](#). Ďalšie informácie o tom, ako programy financovania z prostriedkov EÚ pomohli uplatňovať chartu, sú k dispozícii v [správe o charte z roku 2024](#). Pozri aj [závery Rady zo 7. marca 2025](#). V rámci každoročných výziev CHAR-LITI na predkladanie návrhov boli financované budovanie kapacít a zvyšovanie informovanosti o charte, posilnenie občianskeho priestoru, strategické súdne spory, boj proti nenávisťným prejavom a trestným činom z nenávisťi a ochrana oznamovateľov; [Portál financovania a ponúk EÚ](#). V rámci zložky programu CERV zameranej na hodnoty Únie Komisia podporila európske siete, organizácie občianskej spoločnosti a think-tanky pri uplatňovaní charty.

⁷¹ Návrh nariadenia, ktorým sa ustanovuje program AgoraEU na obdobie 2028 – 2034.

⁷² Návrh nariadenia, ktorým sa ustanovuje program Spravodlivosť na obdobie 2028 – 2034.

⁷³ Odvolávala sa pritom na siete, ako sú ENNHRI, európska sieť vnútroštátnych orgánov pre otázky rovnosti (Equinet) a Európska sieť ombudsmanov a siete zamerané na potreby špecifických skupín.

⁷⁴ Pozri konzultácie so sieťou ENNHRI, európskou sieťou vnútroštátnych orgánov pre otázky rovnosti (Equinet) a Európskou sieťou ombudsmanov a ich členov (orgány pre základné práva), otázka č. 10.

⁷⁵ Iba 30 % orgánov pre základné práva uvádza, že chartu využíva na poskytovanie informácií o dostupných prostriedkoch nápravy alebo podpore obetí, a 30 % z nich uvádza, že chartu využíva v (strategických) súdnych sporoch; konzultácie s orgánmi pre základné práva, otázka 3 d).

projektov na budovanie kapacít občianskej spoločnosti na vedenie strategických súdnych sporov na základe charty⁷⁶.

V záujme ďalšieho posilnenia vykonávania uvedených záväzkov **Komisia vyzýva organizácie občianskej spoločnosti, obhajcov ľudských práv a inštitúcie NHRI, subjekty pre rovnaké zaobchádzanie a ombudsmanov, aby posilnili svoje úsilie o spoluprácu a poskytli svoje postupy v súvislosti s chartou.** Tieto zainteresované strany, ako aj odborníkov pracujúcich v oblasti justície a príjemcov finančných prostriedkov EÚ navyše vyzýva, **aby agentúra FRA poskytli judikatúru a iné osvedčené postupy týkajúce sa charty**⁷⁷ na podporu aktualizácie databázy Charterpedia.

3.2. Úloha národných inštitúcií pre ľudské práva

V druhej časti stratégie týkajúcej sa charty sa zdôrazňuje **význam silných a nezávislých inštitúcií NHRI.** Vďaka širokým mandátom, ktoré sa vzťahujú na všetky základné práva, majú inštitúcie NHRI jedinečnú úlohu pri zabezpečovaní ochrany základných práv zo strany štátnych subjektov a pri vytváraní väzieb medzi vládami a občianskou spoločnosťou⁷⁸. Komisia preto v stratégii týkajúcej sa charty vyzvala tie členské štáty, ktoré nezriadili nezávislú inštitúciu NHRI, aby takúto inštitúciu zriadili. Zároveň vyzvala ostatné členské štáty, aby zabezpečili, že inštitúcie NHRI budú mať nástroje a prostriedky na dodržiavanie parížskych zásad OSN⁷⁹, a aby sa vo svojich mandátoch odvolávali na chartu. Rada vzala na vedomie úlohu siete ENNHRI pri pomáhaní členským štátom dosiahnuť a udržiavať akreditáciu štatútu A ich inštitúcií NHRI⁸⁰, a to najmä prostredníctvom koordinácie budovania kapacít a výmeny postupov týkajúcich sa charty.

Po prijatí stratégie týkajúcej sa charty **bolo akreditovaných ďalších päť inštitúcií NHRI so štatútom A** (v Rakúsku, na Cypre, v Estónsku, Slovinsku a vo Švédsku)⁸¹ a pokrok smerom k zriadeniu akreditovanej inštitúcie NHRI bol dosiahnutý v Česku a Rumunsku⁸². Sieť ENNHRI pomáha určeným inštitúciám dosiahnuť a zvýšiť ich akreditáciu prostredníctvom odborného poradenstva a konzultácií. Komisia monitoruje situáciu ombudsmanov, inštitúcií NHRI, subjektov pre rovnaké zaobchádzanie a iných nezávislých orgánov vo svojich správach o právnom štáte v rámci piliera „iné inštitucionálne otázky súvisiace so systémom brzd a protiváh“.

Po prijatí stratégie týkajúcej sa charty sa **sieť ENNHRI a inštitúcie NHRI čoraz viac zapájajú do podpory uplatňovania charty**⁸³. Sieť ENNHRI organizuje budovanie kapacít pre chartu

⁷⁶ V rokoch 2022 až 2024 bolo z programu CERV vynaložených 15 miliónov EUR na financovanie 35 projektov týkajúcich sa charty a strategických súdnych sporov.

⁷⁷ Prostredníctvom e-mailovej adresy Charter@fra.europa.eu.

⁷⁸ [COM\(2024\) 800](#), s. 32.

⁷⁹ [Zásady týkajúce sa postavenia vnútroštátnych inštitúcií na podporu a ochranu ľudských práv \(parížske zásady\) | OHCHR, CM/Rec\(2021\)1](#).

⁸⁰ [NHRI, ktoré sú hodnotené ako plne vyhovujúce parížskym zásadám OSN, sú akreditované so štatútom A. Členstvo – GANHRI, Naši členovia – ENNHRI](#).

⁸² [Príspevok siete ENNHRI ku konzultácii](#), s. 9 – 10.

⁸³ Inštitúcie NHRI uvádzajú, že charta poskytuje pridanú hodnotu posilnením právnych argumentov a obhajoby a podporuje výklad právnych noriem EÚ. Respondenti uvádzajú, že chartu využívajú pri podávaní správ (70 %), organizovaní školení (61 %), zvyšovaní informovanosti o základných právach

a spolu so svojimi členmi prispieva k príprave právnych predpisov a politík, ktoré sa týkajú základných práv a základných hodnôt⁸⁴.

Na podporu ich úsilia **Komisia zväži potrebu ďalšieho usmernenia, pokiaľ ide o úlohu inštitúcií NHRI podľa práva EÚ**, a to aj pri uplatňovaní charty, a spôsob, akým by ich členské štáty mohli podporovať. Komisia bude inštitúcie NHRI naďalej podporovať pri uplatňovaní charty, a to aj prostredníctvom financovania z programu CERV na roky 2021 – 2027 a prostredníctvom navrhovaného programu AgoraEU po jeho prijatí.

Komisia ďalej vyzýva inštitúcie NHRI, subjekty pre rovnaké zaobchádzanie a ombudsmanov, aby naďalej podporovali uplatňovanie charty prostredníctvom špecializovaných činností vo svojich členských štátoch vrátane **poskytovania informácií a poradenstva jednotlivcom o základných právach** a o právnych prostriedkoch nápravy v prípade porušenia základných práv.

Je potrebné ďalšie úsilie na zabezpečenie toho, aby mohli inštitúcie NHRI podporovať uplatňovanie charty vo všetkých členských štátoch⁸⁵. Komisia preto **vyzýva členské štáty, aby zapojili inštitúcie NHRI do konzultačných procesov** a umožnili im tak významne prispieť k posúdeniu vplyvu na základné práva pri príprave právnych predpisov a politík v oblastiach, v ktorých sa charta uplatňuje. Takisto **vyzýva členské štáty, aby rozvíjali iniciatívy na zvyšovanie informovanosti a budovanie kapacít v súvislosti s chartou na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni**, a to na základe spoločných poznatkov inštitúcií NHRI, obhajcov ľudských práv, občianskej spoločnosti, miestnych a regionálnych orgánov a vlády.

3.3. Odborníci pracujúci v oblasti justície

Sudcovia a iní odborníci pracujúci v oblasti justície zohrávajú pri uplatňovaní základných práv jedinečnú úlohu. V stratégii týkajúcej sa charty sa Komisia zaviazala financovať možnosti odbornej prípravy sudcov a iných odborníkov pracujúcich v oblasti justície v rámci **programu Spravodlivosť**⁸⁶. V **stratégii odbornej justičnej prípravy na roky 2021 – 2024** Komisia

(83 %), vybavovaní sťažností (61 %), poskytovaní poradenstva štátnym subjektom v súvislosti s novými politikami (52 %) a navrhovaní právnych predpisov (57 %), poskytovaní informácií o prostriedkoch nápravy alebo podpore obetí (49 %), vedení kampaní (48 %) a pri vedení súdnych sporov alebo strategických súdnych sporov (30 %). Konzultácie s orgánmi pre základné práva, otázky 3, 4 a 5.

⁸⁴ [Príspevok siete ENNHRI ku konzultácii; Action plan on strengthening the application of the Charter of Fundamental Rights in the European Union \(2021-2024\) \[Akčný plán na posilnenie uplatňovania Charty základných práv v Európskej únii \(2021 – 2024\)\]; Activities of National Human Rights Institutions in the implementation of the EU Charter of Fundamental Rights \(Činnosti národných inštitúcií pre ľudské práva vo vykonávaní Charty základných práv EÚ\).](#)

⁸⁵ Pokiaľ ide o problémy spojené s významným prispievaním k príprave právnych predpisov s vplyvom na základné práva, respondenti poukazujú na nedostatočný prístup k verejným dokumentom alebo informáciám (9 %), nedostatočný záujem orgánov o spoluprácu s týmito orgánmi (22 %), nedostatok štruktúrovaných koordinačných kanálov (30 %), obmedzené znalosti o význame charty (35 %) a celkové pracovné zaťaženie a priority (43 %); konzultácie s orgánmi pre základné práva, otázka č. 20; [Príspevok siete ENNHRI ku konzultácii](#), s. 3.

⁸⁶ Financovanie pozostávalo z grantov na akcie (vo výške približne 4 milióny EUR ročne), z prevádzkového grantu pre sieť EJTN vo výške približne 11,2 milióna EUR ročne a z obstarávania (menej ako 1 milión EUR ročne). Približne 36 % rozpočtu programu, t. j. približne 15 až 16 miliónov EUR ročne, je určených na odbornú justičnú prípravu. Komisia takisto podporuje činnosť agentúry ERA, ktorá zvyšuje informovanosť členov súdnictva a právnikov o uplatňovaní charty. Úloha charty sa skúma v kurzoch

uviedla, že odborníci v oblasti spravodlivosti by mali absolvovať špecializovanú odbornú prípravu o charte, rozsahu jej uplatňovania a konkrétnych základných právach, ako aj o jej vzťahu k vnútroštátnemu právu a Európskemu dohovoru o ľudských právach⁸⁷.

Na chartu sa čoraz častejšie odvolávajú vnútroštátne sudy⁸⁸. **Počet žiadostí o prejudiciálne rozhodnutie s odvolaním sa na chartu** sa od roku 2020 každoročne zvyšoval a v roku 2024 dosiahol počet 128⁸⁹. Podľa konzultácií s odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, ktoré sa uskutočnili na podporu tohto preskúmania, **sa charta považuje za pridanú hodnotu ako dodatočná právna norma** k ústavným ustanoveniam a medzinárodným záväzkom v oblasti ľudských práv, najmä v prípadoch migrácie a azylu a pri uplatňovaní právnych predpisov EÚ týkajúcich sa európskeho zatykača, ochrany údajov, ochrany detí a zdaňovania. Odborníci v oblasti spravodlivosti, ktorí poskytli odpovede, sa odvolávajú aj na uplatňovanie procesných práv (článkov 47 – 50)⁹⁰. Napriek tomu odborníci z praxe uvádzajú určité ťažkosti, s ktorými sa stretávajú pri určovaní uplatniteľnosti charty⁹¹.

Odbornú justičnú prípravu o charte ešte musí absolvovať väčší počet odborníkov pracujúcich v oblasti justície⁹². Najčastejšie uvádzaným dôvodom neúčasti na takejto odbornej príprave je nedostatočná informovanosť⁹³ alebo nedostatočné možnosti odbornej prípravy na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ⁹⁴. **Komisia bude pokračovať v podpore odbornej justičnej prípravy o charte**, a to aj prostredníctvom navrhovaného programu Spravodlivosť v rámci nového VFR po jeho prijatí⁹⁵. Komisia takisto **vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že počiatočná a ďalšia odborná justičná príprava o charte sa bude poskytovať v ich úradných jazykoch**.

V stratégii týkajúcej sa charty sa Komisia takisto zaviazala podporiť vývoj elektronického vzdelávacieho nástroja pre sudcov. V decembri 2025 uverejní „**elektronické kurzy v kočke o práve EÚ**“, krátke online kurzy odbornej prípravy, v ktorých budú zhrnuté hlavné črty práva

odbornej prípravy, ktoré ponúka agentúra ERA, pričom v rokoch 2021 až 2025 to bolo každoročne. Ďalšie informácie sú uvedené v dokumente [COM\(2024\) 456](#), s. 10.

⁸⁷ [COM\(2020\) 713](#), s. 2.

⁸⁸ FRA, [správa o základných právach](#) za rok 2024, s. 122; [Správa o základných právach](#) za rok 2023, s. 45; a [Správa o základných právach](#) za rok 2022, s. 37.

⁸⁹ FRA, [správa agentúry o základných právach](#) za rok 2025, s. 94.

⁹⁰ Konzultácie s odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, otázka č. 16.

⁹¹ Ťažkosti, ktoré uviedli príslušníci právnického povolania poukazujúci na to, že chartu uplatňujú len zriedkavo (23 %) alebo nikdy (20 %), sa týkajú určenia uplatniteľnosti charty na konkrétny prípad (7,5 %), nedostatku času na overenie uplatniteľnosti (8,5 %) a nedostatočnej pridanej hodnoty v porovnaní s EDLP (3 %); konzultácie s odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, otázky č. 15 a 17. Až 73,4 % respondentov na tieto otázky neodpovedalo, čo ovplyvňuje presvedčivosť výsledkov.

⁹² 29 % odborníkov pracujúcich v oblasti justície, ktorí poskytli odpovede, uviedlo, že sa zúčastnili na osobnej odbornej príprave o charte a 21 % na online odbornej príprave; konzultácie s odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, otázky č. 4 a 6.

⁹³ 54 %; konzultácie s odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, otázka č. 6 b.

⁹⁴ Na vnútroštátnej úrovni o 57 % a na úrovni EÚ o 34 %; konzultácie s odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, otázka č. 10. 61 % vzdelávacích organizácií, ktoré poskytli odpovede, považuje možnosti odbornej prípravy za dostatočné na vnútroštátnej úrovni a 89 % na úrovni EÚ.

⁹⁵ [COM\(2025\) 463 final](#); [COM\(2025\) 801](#).

EÚ vo viac ako 40 témach vrátane charty⁹⁶. Začiatkom roka 2026 Komisia uverejní aj **53 bezplatných online vzdelávacích kurzov o charte**, v ktorých sa v 30-minútových blokoch predstaví každý podstatný článok a všeobecné ustanovenia charty. V doplnkovej písomnej príručke bude zhrnutá príslušná judikatúra ku každému článku. Kurzy sú určené štátnym zamestnancom členských štátov a EÚ. Všetky uvedené školenia budú verejne dostupné na Európskej platforme odbornej prípravy Európskeho portálu elektronickej justície.

S cieľom zabezpečiť dostupnosť informácií o charte Komisia vyzvala siete sudcov a iných **odborníkov pracujúcich v oblasti justície, aby spolupracovali na odbornej príprave a výmene osvedčených postupov pri uplatňovaní charty**, pričom vychádzala z podpory a nástrojov, ktoré ponúka Komisia, Európska sieť odbornej justičnej prípravy (EJTN) a agentúra FRA. Informovanosť o týchto materiáloch a ich používanie však zostávajú na nízkej úrovni⁹⁷. To odráža ďalšiu potrebu praktických usmernení a informácií o judikatúre k charte, ako sú databázy a prehľady, ako aj výmeny najlepších postupov o uplatňovaní charty a preklad kľúčových materiálov do úradných jazykov jednotlivých štátov⁹⁸. Komisia **bude preto v spolupráci s agentúrou FRA naďalej zvyšovať informovanosť odborníkov pracujúcich v oblasti justície o existujúcich online zdrojoch odbornej prípravy** o charte a vyzýva inštitúcie odbornej justičnej prípravy, aby tieto zdroje využívali pri poskytovaní odbornej prípravy. Zároveň **vyzýva členské štáty, aby súdnemu systému poskytli informácie o existujúcich možnostiach odbornej prípravy o charte a o online nástrojoch**, pričom sa zabezpečí náležité rešpektovanie nezávislosti súdnictva. Komisia takisto zvýši dostupnosť svojich nových online kurzov o charte a bude naďalej poskytovať informácie o charte a jej uplatňovaní na svojom webovom sídle.

Komisia uznala, že **digitalizáciou súdnictva** by sa mohla zlepšiť schopnosť súdov účinne riešiť otázky základných práv⁹⁹, a preto podporuje úsilie členských štátov o digitalizáciu. Digitalizácia súdnictva sa zároveň musí uskutočniť spôsobom, ktorým sa zabezpečí dodržiavanie základných práv, a to aj tým, že zabezpečí, aby stranám, ktoré to potrebujú na účinné uplatňovanie svojich základných práv, bola umožnená osobná účasť na súdnych konaniach¹⁰⁰.

4. Podpora využívania charty ako kompasu pre inštitúcie EÚ

V stratégii týkajúcej sa charty Komisia zdôrazňuje, že dodržiavanie charty predstavuje základ pre udržateľnosť právnych predpisov EÚ. Zaviazala sa, že bude **posudzovať súlad kľúčových**

⁹⁶ Pozri aj [vzdelávacie videá pre sudcov a právnikov o poslaní, právomoci a postupoch Súdneho dvora Európskej únie](#).

⁹⁷ Odborníci pracujúci v oblasti justície uvádzajú, že využili informačné video o charte na Európskom portáli elektronickej justície (16 % respondentov), databázu Charterpedia agentúry FRA (7,5 %), príručky o charte agentúry FRA (13,8 %) a príručky agentúry FRA a Rady Európy o charte a EDLP (19,15 %). 59 % respondentov nevyužilo žiadny z dostupných nástrojov odbornej prípravy; konzultácie s odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, otázka č. 7.

⁹⁸ Konzultácie s odborníkmi pracujúcimi v oblasti justície, otázka č. 11.

⁹⁹ [COM\(2025\) 801 final](#); [COM\(2025\) 802 final](#), s. 2.

¹⁰⁰ [COM\(2023\) 786 final](#), Účinná právna ochrana a prístup k spravodlivosti, s. 5.

iniciatív, ktoré by mohli mať významný vplyv na základné práva, s **chartou**, a to už od prípravnej fázy a počas celého rozhodovacieho procesu¹⁰¹.

S cieľom lepšie pomôcť zamestnancom EÚ pri posudzovaní vplyvov na základné práva Komisia aktualizovala **usmernenia pre svojich zamestnancov o uplatňovaní charty pri posudzovaní vplyvov**¹⁰² a bude ich šíriť ako zdroj informácií pre tvorcov politik na vnútroštátnej a miestnej úrovni, ako sa zaviazala v stratégii. Okrem pravidelných školení o lepšej právnej regulácii Komisia pripravila **špecializovaný kurz odbornej prípravy na tému Charta základných práv EÚ v posúdeniach vplyvu** s cieľom vyškoliť zamestnancov EÚ o charte a usmerniť ich pri posudzovaní vplyvu legislatívnych návrhov na základné práva v súlade s pravidlami lepšej právnej regulácie¹⁰³. Poradenstvo inštitúciám EÚ a členským štátom v oblasti posudzovania vplyvu návrhu právnych predpisov a politik na základné práva ponúkla aj agentúra FRA. **Online kurzy o charte** vypracované Komisiou obsahujú rady pre zamestnancov EÚ o tom, ako zabezpečiť dodržiavanie základných práv pri formulovaní legislatívnych iniciatív.

Komisia pri príprave svojich iniciatív, ako aj pri **začleňovaní charty do svojich politik a návrhov**, využíva **príspevky zainteresovaných strán**¹⁰⁴. Občianska spoločnosť sa zapája aj prostredníctvom rôznych decentralizovaných foriem štruktúrovaného dialógu a konzultácií a zúčastňuje sa na práci mnohých expertných skupín Komisie. Nová stratégia EÚ pre občiansku spoločnosť vytvára spoločný rámec na usmernenie a posilnenie spolupráce Komisie s organizáciami občianskej spoločnosti.

Komisia sa snaží zabezpečiť uplatňovanie hľadiska rovnosti vo všetkých iniciatívach prostredníctvom svojej **pracovnej skupiny pre rovnosť**¹⁰⁵. Táto pracovná skupina vypracovala procesy, ktoré majú zamestnancom Komisie pomôcť pri zabezpečovaní toho, aby sa politikami a právnymi predpismi EÚ a programami financovania z prostriedkov EÚ podporovala rovnosť medzi ženami a mužmi a bojovalo sa proti diskriminácii. Takisto zamestnancom poskytla odbornú prípravu o uplatňovaní hľadiska rovnosti¹⁰⁶. Rovnosť a nediskriminácia sa okrem toho pretavujú do konkrétnych politických opatrení prostredníctvom **stratégií Únie v oblasti rovnosti**¹⁰⁷.

¹⁰¹ Tieto záväzky vyplývajú z neustáleho úsilia informovať zamestnancov EÚ o požiadavkách v oblasti základných práv, pozri [KOM\(2010\) 057](#).

¹⁰² C(2025) 8354. Usmernenie dopĺňa [nástroj č. 29 súboru nástrojov lepšej právnej regulácie](#) pre „Základné práva vrátane podpory rovnosti“. Podľa nástroja č. 29 musia byť všetky akty a iniciatívy Komisie v súlade s chartou.

¹⁰³ Kurz sa koná online štyrikrát ročne. V rokoch 2023 a 2024 bolo v ôsmich kurzoch odbornej prípravy vyškolených približne 170 zamestnancov EÚ. Štyri školenia v roku 2025 prebiehajú.

¹⁰⁴ A to aj prostredníctvom portálu [Vyjadrite svoj názor – Verejné konzultácie a spätná väzba](#) a cielených konzultácií. Portál bol aktualizovaný a teraz slúži ako jednotné kontaktné miesto pre verejné konzultácie, európsku občiansku iniciatívu a interaktívnu diskusnú platformu.

¹⁰⁵ Pozostáva zo zástupcov všetkých útvarov Komisie a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť a jej činnosť podporuje sekretariát.

¹⁰⁶ Do novembra 2024 pracovná skupina zorganizovala 23 školení pre zamestnancov Komisie a prispela k zvýšeniu informovanosti.

¹⁰⁷ [Rovnosť a začlenenie: hlavné opatrenia – Európska komisia](#). V októbri 2025 Komisia prijala [Stratégiu rovnosti osôb LGBTIQ na roky 2026 – 2030](#). Stratégia vychádza z predchádzajúcej stratégie s cieľom stanoviť spoločné ciele, poskytnúť usmernenia a posilniť koordináciu. [Plán pre práva žien](#) prijatý v marci

Inštitúcie EÚ sa pri používaní charty okrem toho riadia **dohovormi o ľudských právach, ktorých je EÚ zmluvnou stranou**¹⁰⁸, keďže EÚ je povinná dodržiavať ich normy pri tvorbe právnych predpisov. Pristúpenie EÚ k týmto dohovorom tak posilňuje vykonávanie charty v oblastiach politiky, na ktoré sa dohovory vzťahujú¹⁰⁹. Pokračoval aj proces pristúpenia EÚ k **Európskemu dohovoru o ľudských právach**¹¹⁰ s cieľom zabezpečiť, aby základné práva v EÚ podliehali dodatočnej vonkajšej kontrole.

S cieľom rozvíjať uplatňovanie charty v celom legislatívnom procese EÚ Komisia takisto **vyzvala Európsky parlament a Radu, aby využili nástroje, ktoré majú k dispozícii**¹¹¹, **na zabezpečenie účinného uplatňovania charty**. Predsedníctva Rady zorganizovali odbornú prípravu o uplatňovaní charty pre zamestnancov Rady a delegácie členských štátov. V roku 2024 sa odborná príprava zamerala na úlohu každej inštitúcie pri posudzovaní vplyvu na základné práva pri vykonávaní posúdenia vplyvu. S cieľom ďalej posilniť túto činnosť **Komisia nabáda Európsky parlament a Radu, aby organizovali výmeny najlepších postupov** s cieľom zabezpečiť dodržiavanie charty počas celého legislatívneho cyklu. **Vyzýva Radu, aby vo svojich pracovných skupinách naďalej zvyšovala informovanosť o svojich usmerneniach týkajúcich sa dodržiavania základných práv**.

V súlade so stratégiou týkajúcou sa charty Komisia naďalej zabezpečovala, aby **vnútorné a vonkajšie opatrenia EÚ na podporu a ochranu základných práv boli koherentné** a vzájomne sa posilňovali. V roku 2020 prijala Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu

2025 obsahuje záväzky týkajúce sa rovnosti žien a mužov v súlade s článkom 23 charty. Stratégia rodovej rovnosti na roky 2026 – 2030 bude vychádzať z tohto plánu a predstaví opatrenia na podporu rodovej rovnosti. Na [akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025](#) bude nadväzovať nová [stratégia EÚ proti rasizmu na roky 2026 – 2030](#). V akčnom pláne sa potvrdzuje, že opatrenia na boj proti diskriminácii, rasizmu, xenofóbii a iným druhom neznášanlivosti sa opierajú o zavedený právny rámec EÚ vrátane rovnosti a nediskriminácie, ako sa uvádza v článkoch 20 a 21 charty. To isté sa zdôrazňuje v [strategickom rámci EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030](#) v súvislosti s opatreniami na boj proti protirómskemu rasizmu a diskriminácii Rómov. V správe o jeho vykonávaní v polovici trvania, ktorá bola uverejnená v roku 2024, sa zdôrazňuje dodržiavanie charty ako horizontálnej zásady. Pozri aj [Stratégia EÚ pre boj proti antisemitizmu a podporu židovského života \(2021 – 2030\)](#).

¹⁰⁸ Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu ([Pristúpenie EÚ k Istanbulskému dohovoru | EUR-Lex](#)). Istanbulský dohovor sa po Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím ([rozhodnutie – 2010/48 – SK – EUR-Lex](#)) (UNCRC) stal druhým medzinárodným dohovorom o ľudských právach, ku ktorému EÚ pristúpila.

¹⁰⁹ Najmä jej článok 21 o nediskriminácii, článok 23 o rovnosti medzi ženami a mužmi a článok 26 o integrácii osôb so zdravotným postihnutím. [Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím](#) obsahuje opatrenia na vykonávanie dohovoru UNCRC v EÚ v súlade so základnými právami osôb so zdravotným postihnutím.

¹¹⁰ Žiadosť o stanovisko podľa článku 218 ods. 11 ZFEÚ z 21. novembra 2025.

¹¹¹ Napríklad usmernenia Rady o kontrolách dodržiavania základných práv, dok. č. 5377/15 z 20. januára 2015 alebo článok 40 rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu a Medziinštitucionálna dohoda o lepšej tvorbe práva (Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 12 – 15).

na roky 2020 – 2024¹¹². Týmto plánom sa usmerňuje dvojstranná a viacstranná činnosť EÚ v oblasti ľudských práv a je v súlade s chartou¹¹³.

Na multilaterálnej úrovni EÚ spolupracuje s Radou OSN pre ľudské práva, tretím výborom a Valným zhromaždením a podporuje mandát a nezávislosť vysokého komisára pre ľudské práva. Od roku 2020 EÚ uskutočnila viac ako 60 dialógov a konzultácií o ľudských právach s tretími stranami¹¹⁴.

V súlade so svojím záväzkom zohľadňovať **chartu pri príprave obchodných a investičných dohôd a rokovaniach o nich** EÚ naďalej monitorovala dodržiavanie medzinárodných noriem v oblasti ľudských práv v krajinách mimo EÚ¹¹⁵. EÚ vykonáva svoju obchodnú politiku vrátane kapitol o obchode a udržateľnom rozvoji vo svojich obchodných dohodách, pričom sa riadi oznámením z roku 2022 s názvom *Sila obchodných partnerstiev: spoločne za zelenú a spravodlivý hospodársky rast*¹¹⁶ a oznámením z roku 2022 o *dôstojnej práci na celom svete*¹¹⁷. Komisia naďalej skúmala sťažnosti zainteresovaných strán týkajúce sa nedodržiavania záväzkov, ktoré prijali zmluvné strany obchodných dohôd¹¹⁸.

Komisia okrem toho naďalej podporovala **krajiny zapojené do procesu rozširovania pri zosúladiovaní s normami EÚ v oblasti základných práv**. Kandidátske krajiny sa musia ustanoveniam charty postupne prispôbovať, aby do dátumu pristúpenia dosiahli úplné zosúladenie. Komisia v tejto súvislosti poskytuje podporu vo forme finančnej a technickej pomoci a monitoruje pokrok prostredníctvom ročného balíka týkajúceho sa rozširovania¹¹⁹.

Kandidátske krajiny a krajiny, ktoré uzavreli dohodu o pridružení, môžu požiadať o **štatút pozorovateľa v agentúre FRA**, čo im pomôže zosúladiť ich právne predpisy a politiky

¹¹² EÚ podáva správy o vykonávaní [akčného plánu](#) vo výročných správach o ľudských právach a demokracii vo svete. Pozri napríklad [2024 Annual Report on Human Rights and Democracy in the World \(Výročná správa o ľudských právach a demokracii vo svete za rok 2024\)](#). Na realizáciu plánu využíva všetky dostupné nástroje vrátane usmernení EÚ o ľudských právach, záverov Rady, demaršov, strategickej komunikácie a dialógov o ľudských právach.

¹¹³ V roku 2023 sa v rámci preskúmania v polovici trvania dospelo k záveru, že akčný plán bol účinný pri usmerňovaní vonkajších opatrení v oblasti ľudských práv a demokracie. V dôsledku toho bol akčný plán v roku 2024 predĺžený do decembra 2027. [EÚ predlžuje svoj akčný plán pre ľudské práva a demokraciu do roku 2027](#).

¹¹⁴ Komisiu podporovala agentúra FRA, ktorá poskytla príklady toho, ako EÚ zabezpečuje chartu.

¹¹⁵ [Všeobecný systém preferencií](#). Táto práca sa vykonáva v rámci osobitného stimulačného opatrenia pre udržateľný rozvoj a dobrú správu vecí verejných (VSP+) a prostredníctvom zapojenia v rámci opatrenia s názvom Všetko okrem zbraní. Okrem toho je súčasťou záväzkov zmluvných strán obchodných dohôd aj dodržiavanie, podpora a uplatňovanie zásad Medzinárodnej organizácie práce o základných zásadách a právach pri práci. Tieto zásady sa týkajú zabezpečenia slobody združovania a práva na kolektívne vyjednávanie, odstránenia všetkých foriem nútenej alebo povinnej práce, zrušenia detskej práce, odstránenia diskriminácie v zamestnaní a povolani a bezpečného a zdravého pracovného prostredia.

¹¹⁶ [COM\(2022\) 409](#).

¹¹⁷ [COM\(2022\) 66](#).

¹¹⁸ [Jednotné kontaktné miesto | Access2Markets](#).

¹¹⁹ Komisia očakáva, že partneri v rámci politiky rozširovania vytvoria inštitúcie a rámce, ktoré budú odrážať inštitúcie a rámce vyžadované od členských štátov. Hodnotí súčasný stav a dosiahnutý pokrok.

s *acquis* v oblasti základných práv. Albánsko, Severné Macedónsko a Srbsko majú v súčasnosti štatút pozorovateľa a ďalšie kandidátske krajiny prejavili záujem o jeho získanie¹²⁰.

5. Posilnenie informovanosti ľudí o ich právach podľa charty

Posledná zložka stratégie týkajúcej sa charty sa zameriava na informovanosť verejnosti. Z **prieskumu Eurobarometra o znalostiach charty**, ktorý sa uskutočnil na jar 2025¹²¹, vyplýva, že o charte počulo 49 % ľudí¹²², čo od roku 2019 svedčí o miernom pokroku. O svojich právach vyplývajúcich z charty sa však považovalo za dobre informovaných len 12 % respondentov, čo naznačuje, že je potrebné ďalej zvyšovať informovanosť. Respondenti majú záujem dozvedieť sa viac o tom, kam sa obrátiť v prípade porušenia svojich práv (64 %)¹²³, o obsahu charty (62 %) a o tom, kedy sa uplatňuje (62 %)¹²⁴.

Účinná právna ochrana je nevyhnutná, pretože umožňuje jednotlivcom uplatniť si základné práva. Z prieskumu Eurobarometra z roku 2025 vyplýva, že v prípade porušenia práv vyplývajúcich z charty by sa 23 % ľudí sťažovalo na políciu, 21 % by sa obrátilo na inštitúciu EÚ a 18 % na vnútroštátny súd. Iba 5 % by sa obrátilo na organizáciu občianskej spoločnosti. Tieto výsledky sa v porovnaní s prieskumom z roku 2019 len mierne líšia.

Už v stratégii z roku 2010 Komisia upozornila na to, aké ťažké je pre ľudí poznať vhodné právne prostriedky nápravy v prípadoch porušenia charty. Komisia dostáva ročne v priemere 1 500 listov od občanov o porušovaní základných práv, ktoré sa väčšinou týkajú situácií, v ktorých nemá právomoc, pretože tieto situácie nesúvisia s právom EÚ. Keďže za poskytovanie nápravy v individuálnych prípadoch sú v prvom rade zodpovedné členské štáty, Komisia ich v stratégii týkajúcej sa charty vyzvala, aby vypracovali iniciatívy na podporu informovanosti ľudí o ich právach vyplývajúcich z charty a o tom, kam sa môžu obrátiť v prípade porušenia ich práv, najmä prostredníctvom posilnenia postavenia miestnych zástupcov. Takéto iniciatívy však zostávajú verejnosti zväčša neznáme¹²⁵. Je teda možné **poskytnúť verejnosti viac informácií o tom, ako nájsť účinné prostriedky nápravy**. Komisia preto **vyzýva členské štáty, aby spolupracovali s nezávislými inštitúciami pre základné práva a občianskou spoločnosťou na výmene informácií o základných právach**

¹²⁰ Účasť v agentúre FRA ako pozorovateľ je prospešná napríklad pre zlepšenie zberu údajov, odbornú prípravu a budovanie kapacít.

¹²¹ Osobitný prieskum Eurobarometra č. 563: prieskum vychádza z rozhovorov s 26 319 ľuďmi v celej EÚ.

¹²² Znalosť charty sa v porovnaní s prieskumom z roku 2019 zvýšila v 24 z 27 členských štátov (osobitný prieskum Eurobarometra č. 487b). Najväčší nárast informovanosti zaznamenali Malta (+24 percentuálnych bodov), Cyprus (+17 percentuálnych bodov) a Maďarsko (+15 percentuálnych bodov). V Rakúsku (−4 p. b.) a Rumunsku (−3 p. b.) sa znížila, zatiaľ čo v Grécku zostala nezmenená. To v porovnaní s rokom 2019 predstavuje nárast o 6 percentuálnych bodov a o 10 percentuálnych bodov v porovnaní s prvými dostupnými údajmi z roku 2012.

¹²³ Nárast o 3 percentuálne body v porovnaní s prieskumom v roku 2019.

¹²⁴ Nárast o 1 percentuálny bod v porovnaní s prieskumom v roku 2019. Iba 11 % respondentov vedelo definovať, kedy sa charta uplatňuje, t. j. kedy konajú inštitúcie EÚ a kedy členské štáty vykonávajú právo EÚ. To však v porovnaní so 7 % v prieskume z roku 2019 predstavuje zlepšenie. Osobitný prieskum Eurobarometra č. 563, s. 18, 35; osobitný prieskum Eurobarometra č. 487b, s. 15.

¹²⁵ 92 % kontaktných miest, ktoré poskytli odpovede, uvádza výmenu informácií a najlepších postupov o charte, ale nie sú k dispozícii žiadne informácie o poskytovaní informácií verejnosti. Iba 20 % organizácií občianskej spoločnosti, ktoré poskytli odpovede, uvádza, že chartu propagujú poskytovaním informácií o dostupných prostriedkoch nápravy; konzultácie s občianskou spoločnosťou, otázka č. 20.

a dostupných prostriedkoch nápravy v prípadoch porušenia základných práv na všetkých úrovniach.

V stratégii týkajúcej sa charty Komisia takisto zdôraznila **dôležitú úlohu miestnych orgánov pri zvyšovaní informovanosti o charte**. Miestne a regionálne orgány majú dobré predpoklady na organizovanie iniciatív na zvyšovanie informovanosti vrátane informačných kampaní, aktivít zameraných na zapojenie komunity, odbornej prípravy pre miestnych úradníkov a vzdelávacích aktivít, ako sú Dni charty. Aj keď sa tento potenciál v súčasnosti využíva nedostatočne¹²⁶, tieto snahy majú naďalej význam pre priblíženie charty ľuďom.

Komisia takisto vzala na vedomie, že je dôležité vysvetľovať ľuďom základné práva prostredníctvom príbehov zo skutočného života. V rokoch 2021 až 2022 uskutočnila kampaň na zvyšovanie informovanosti s cieľom informovať ľudí o ich právach vyplývajúcich z charty¹²⁷. V roku 2025, pri príležitosti **25. výročia vyhlásenia charty**, Komisia realizuje kampaň v sociálnych médiách s cieľom zvýšiť informovanosť o jednotlivých článkoch charty a o tom, čo základné práva znamenajú pre ľudí¹²⁸.

Projekty zamerané na základné práva a **informovanie mladých ľudí o právach vyplývajúcich z charty**¹²⁹ sa podporovali aj v rámci programu Erasmus+. Okrem toho je výchova k základným hodnotám a ľudským právam kľúčovou súčasťou programu vzdelávania ku globálnemu občianstvu a programu (DEAR) na zvyšovanie informovanosti¹³⁰.

V stratégii týkajúcej sa charty sa Komisia takisto zaviazala **zvýšiť informovanosť detí o ich právach** v rámci stratégie EÚ v oblasti práv dieťaťa¹³¹. Táto stratégia prijatá v roku 2021 bola vypracovaná s deťmi a pre deti s cieľom priblížiť politiky a právne predpisy EÚ deťom¹³². Deti takisto prispeli k vypracovaniu usmernení o zjednodušení a väčšej prístupnosti dokumentov¹³³. Od zriadenia **Platformy EÚ pre participáciu detí** v roku 2022¹³⁴ sa s deťmi konzultovalo o vybraných politických iniciatívach a deti boli zapojené do „prekladania“ týchto iniciatív do formátov vhodných pre deti.

S cieľom ďalej posilniť poskytovanie informácií a zvyšovanie informovanosti o charte **bude Komisia pokračovať vo financovaní takéhoto úsilia na celoštátnej, miestnej a regionálnej úrovni** prostredníctvom programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty a jeho nástupcu, navrhovanej časti programu AgoraEU CERV+, keď bude prijatý, a prostredníctvom vlastnej

¹²⁶ Konzultácie s miestnymi a regionálnymi orgánmi, otázky č. 12 a 13, kde 4 % respondentov uviedli, že uskutočnili komunikačné aktivity o základných právach s komunitou a 6 % s miestnymi politikmi.

¹²⁷ [#RightHereRightNow](#). Kampaň sa týka piatich základných práv a zameriava sa na cieľové skupiny vo veku 15 – 24 rokov a 25 – 39 rokov na Cypre, Malte, v Holandsku a vo Švédsku. V prípade jednotlivcov, ktorých kampaň oslovila, bola o 30 % vyššia pravdepodobnosť, že budú vedieť o charte, a o 14,85 % vyššia pravdepodobnosť, že si budú vedomí úlohy EÚ pri ochrane základných práv.

¹²⁸ Práva v EÚ | LinkedIn; [Spravodlivosť a spotrebiteľia v EÚ | Facebook](#).

¹²⁹ [COM/\(2024\) 456 final](#), s. 13 – 15.

¹³⁰ [Projekty – Program EÚ DEAR](#).

¹³¹ [Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa \[COM\(2021\) 142\]](#).

¹³² Pozri [plán Európskej únie pre práva detí](#), prehľadnú verziu stratégie pre deti.

¹³³ [Usmernenie k tvorbe verzií písomných dokumentov vhodných pre deti](#).

¹³⁴ [Platforma EÚ pre participáciu detí | Európska únia](#). Na webovom sídle platformy sú uvedené informácie pre deti a o ich právach spôsobom zameraným na deti a vhodným pre deti. Platformou sa podporuje a uplatňuje v praxi právo detí byť vypočuté.

osvetovej činnosti vrátane komunikačných aktivít a konferencie pri príležitosti 25. výročia charty.

6. Záver

Už celé štvrt'oročie po vyhlásení sa **chartou pevne riadia politiky a právne predpisy EÚ a ich vykonávanie a uplatňovanie v členských štátoch**. Z tohto preskúmania v polovici trvania vyplýva, že väčšina politických záväzkov v stratégii týkajúcej sa charty bola splnená. Komisia posilnila spoluprácu s členskými štátmi, podporila občiansku spoločnosť a nezávislé orgány pre základné práva, podporila odbornú justičnú prípravu a posilnila využívanie charty v legislatívnych procesoch. Konzultáciami uskutočnenými v rámci tohto preskúmania sa okrem toho potvrdzuje, že zainteresované strany v celej EÚ prijímajú zmysluplné opatrenia v súlade so stratégiou.

Zároveň pretrvávajú problémy pri zabezpečovaní účinného uplatňovania charty. Je potrebné zlepšiť informovanosť verejných orgánov, odborníkov a širšej verejnosti o charte.

Na zabezpečenie dôsledného vykonávania a uplatňovania charty na všetkých úrovniach je naďalej nevyhnutné neustále budovanie kapacít, zlepšovanie prístupu k informáciám, monitorovanie a presadzovanie. Úsilie by sa malo zamerať najmä na rozšírenie poskytovania informácií a odbornej prípravy, aby takéto opatrenia mohlo využívať oveľa viac štátnych zamestnancov, zainteresovaných strán občianskej spoločnosti a odborníkov pracujúcich v oblasti justície a aby sa zvýšilo celkové uplatňovanie charty. V tomto preskúmaní v polovici trvania sa stanovujú ďalšie opatrenia v týchto oblastiach.

V druhej časti vykonávania stratégie týkajúcej sa charty bude Komisia ďalej zlepšovať svoje výročné správy o charte a prijímať posilnené opatrenia na podporu vykonávania a uplatňovania charty v členských štátoch. Bude organizovať prácu kontaktných miest pre chartu vo forme siete Komisie s cieľom podporiť ich pri zabezpečovaní účinnej koordinácie a spolupráce pri uplatňovaní charty a spustí program vzájomného učenia sa s cieľom pomôcť vnútroštátnym zainteresovaným stranám vymieňať si najlepšie postupy týkajúce sa charty na všetkých úrovniach. Rovnako je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na zabezpečenie toho, aby občianska spoločnosť, obhajcovia ľudských práv a nezávislé orgány pre základné práva mali naďalej možnosť podporovať uplatňovanie charty. Komisia bude vykonávať opatrenia v rámci stratégie EÚ pre občiansku spoločnosť a preskúma potrebu ďalších usmernení, pokiaľ ide o úlohu inštitúcií NHRI podľa práva EÚ.

Je potrebné prijať rozhodné opatrenia na posilnenie dodržiavania a ochrany práv podľa charty vo všetkých oblastiach politiky EÚ. Členské štáty a ostatné zainteresované strany sa preto vyzývajú, aby túto správu šírili na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni. Je potrebná pokračujúca spolupráca medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a ďalšími zainteresovanými stranami, aby sa zabezpečilo vykonávanie a uplatňovanie charty v rokoch 2026 až 2030 a neskôr.